

Sygn. akt IV CNP 24/15

POSTANOWIENIE

Dnia 13 listopada 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Hubert Wrzeszcz

w sprawie ze skargi powodów
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku
Sądu Okręgowego w S.
z dnia 9 listopada 2012 r.,
w sprawie z powództwa B. K. i in.,
przeciwko K. G.
o przywrócenie stanu poprzedniego posiadania,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 13 listopada 2015 r.,

- 1. odrzuca skargę,**
- 2. oddala wniosek K. G. o zwrot kosztów postępowania przed Sędem Najwyższym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 9 listopada 2012 r. Sąd Okręgowy w S. zmieniał wyrok Sądu Rejonowego w B., którym uwzględniono roszczenie o naruszenie posiadania, w ten sposób, że oddalił powództwo.

Od wyroku Sądu drugiej instancji powodowie wnieśli skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, ustanowiona ustawą z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98) jest - podobnie jak skarga kasacyjna - środkiem prawnym sformalizowanym. Wysokie wymagania formalne stawiane skardze są związane nie tylko z jej specjalną, nadzwyczajną funkcją w systemie prawa, ale wynikają także z potrzeby spełnienia wysokich oczekiwań profesjonalnych.

Zgodnie z art. 424⁵ § 1 k.p.c. skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia powinna zawierać oznaczenie orzeczenia, od którego została wniesiona, przytoczenie jej podstaw i ich uzasadnienia, wskazanie przepisu prawa, z którym zaskarżone orzeczenie jest niezgodne, uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody, spowodowanej przez wydanie orzeczenia, którego skarga dotyczy, wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe i wniosek o stwierdzenie niezgodności orzeczenia z prawem.

Wymienione wymagania skargi mają charakter konstrukcyjny i powinny być spełnione kumulatywnie. To oznacza, że skarga niespełniająca któregokolwiek z nich jest dotknięta tzw. brakiem istotnym, nienaprawialnym w trybie właściwym dla usuwania braków i podlega odrzuceniu bez wzywania do ich usunięcia. Każde z tych wymagań przewidzianych w art. 424⁵ § 1 k.p.c. - na co Sąd Najwyższy wielokrotnie zwracał uwagę - ma charakter samoistny, powinno być zatem spełnione niezależnie od innych wymagań (por. postanowienia Sąd Najwyższego: z dnia 20 lipca 2005 r., IV CNP 1/05, OSNC 2006, nr 1, poz. 17, i z dnia 18 stycznia III CNP 21/05, nie publ.).

Z porównania art. 424⁴ i art. 424⁵ § 1 pkt 2 i 3 k.p.c. wynika jednoznacznie, że ustawodawca oddzielił podstawy skargi, a więc także przepisy składające się na ich uzasadnienie, od przepisu prawa, z którym zaskarżone orzeczenie jest niezgodne. Postawienie przez prawodawcę jako dwu odrębnych wymagań przytoczenia podstaw i ich uzasadnienia oraz wskazania przepisu prawa, z którym zaskarżone orzeczenie jest niezgodne było - jak wyjaśniono w piśmiennictwie i orzecznictwie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2006 r., III CNP 23/05, OSNC 2006, nr 7-8, poz. 140) - zabiegiem w pełni świadomym i uzasadnionym. Po pierwsze, podkreśla się, że instytucja skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia została ustanowiona w celu stworzenia możliwości realizacji uprawnień wypływających z art. 417¹ § 2 k.c., zagwarantowanych w art. 77 ust. 1 Konstytucji, przewidującym odpowiedzialność Skarbu Państwa za szkody wyrządzone przez niezgodne z prawem działania przy wykonywaniu władzy publicznej. Jest w tej sytuacji oczywiste, że niezgodność z prawem uzasadniająca odpowiedzialność Skarbu Państwa musi być - już na etapie wnoszenia skargi - jasno określona przez wskazanie przepisu, z którym zaskarżone orzeczenie jest niezgodne. Po drugie, same wady postępowania poprzedzającego wydanie zaskarżonego orzeczenia, zarzucane w ramach podstaw, nie zawsze powodują niezgodność orzeczenia z prawem (por. art. 424⁴ k.p.c.), a jeśli nawet tak się dzieje, to przepisy wskazane jako naruszone w ramach podstaw nie muszą być tożsame z przepisami (przepisem), z którym orzeczenie jest niezgodne. Z tych przyczyn, zważywszy także na względy czysto normatywne, tj. na konstrukcję art. 424⁵ k.p.c., skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia powinna zawierać stanowiące jej samodzielny element wskazanie przepisu prawa, z którym zaskarżone orzeczenie jest niezgodne. Odwołanie się do podstaw skargi lub jej uzasadnienia nie stanowi spełnienia wymagania przewidzianego w art. 424⁵ § 1 pkt 3 k.p.c. Sąd Najwyższy musi mieć jasno określone kryteria oceny zgodności (niezgodności) z prawem zaskarżonego orzeczenia, nie może więc zastępować strony w tym zakresie ani modyfikować jej stanowiska. Wymaganie przewidziane w art. 424⁵ § 1 pkt 3 k.p.c. stanowi - co podkreślił Trybunał Konstytucyjny (por. orzeczenia z dnia 12 lipca 2011 r., SK 49/08, OTK-A 2011, nr 6, poz. 55, i z dnia 20 października 2011 r., Ts 132/10,

OTK-B 2011, nr 6, poz. 442) - najistotniejsze z sześciu wymagań konstrukcyjnych, które musi spełniać skarga. Oddaje ono istotę skargi („jej jądro”) jako środka, którego celem jest wykazanie niezgodności zaskarżonego orzeczenia z prawem, a więc z konkretnym przepisem obowiązującego prawa. Zdaniem Trybunału wskazanie przepisu, z którym koliduje zaskarżone orzeczenie stanowi *differentia specifica* skargi i pozwala na odróżnienie jej od innych szeroko rozumianych środków zaskarżenia.

Tymczasem skarżący przytoczyli podstawę skargi i jej uzasadnienie, ale nie wskazali przepisu prawa, z którym zaskarżony wyrok jest niezgodny. W tej sytuacji należało uznać, że skarga jest dotknięta nienaprawialnym istotnym brakiem w postaci niespełnienia wymagania przewidzianego w art. 424⁵ § 1 pkt 3 k.p.c.

Do wymagań konstrukcyjnych skargi należy także wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe. W literaturze i orzecznictwie przyjmuje się, że ten obciążający skarżącego obowiązek oznacza przeprowadzenie prawniczej analizy przepisów dotyczących środków prawnych, których zastosowanie jest niedopuszczalne lub które z innych przyczyn nie mogły odnieść skutku. Zgodnie z art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c. skarżący musi „wykazać” (a więc nie „wskazać”, „przytoczyć” czy „uwiarygodnić”), że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Musi więc ujawnić i przedstawić tę okoliczność w sposób wyczerpujący i niebudzący wątpliwości oraz w drodze stosownego wywodu dowieść jej istnienia i przekonująco uzasadnić. Podkreśla się, że nie chodzi tylko o skargę kasacyjną czy skargę o wznowienie postępowania, ale także o inne środki prawne pozwalające na zmianę lub uchylenie orzeczenia, ewentualnie służące pozbawieniu lub ograniczeniu wykonalności (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2006 r., III CNP 23/05, OSNC 2006, nr 7-8, poz. 140).

Przedstawiony przez skarżących wywód w celu wykazania, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe nie odpowiada wyżej przedstawionym wymaganiom. Skarżący ograniczyli go do stwierdzenia, że „od wyroku sądu II instancji stronom

nie przysługiwał żaden środek zaskarżenia, ani też skarga kasacyjna (...). Należało zatem uznać, że skarga nie spełnia również wymagania przewidzianego w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c.

Z przedstawionych powodów Sąd Najwyższy orzekł, jak w pkt 1 sentencji postanowienia (art. 424⁸ § 1 k.p.c.). Wniosek pozwanej o zasądzenie kosztów postępowania skargowego podlegał oddaleniu, albowiem odpowiedź na skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia została wniesiona po upływie dwutygodniowego terminu (art. 398⁷ § 1 w związku z art. 424¹² k.p.c.). Zgodnie zaś z orzecznictwem nie podlega uwzględnieniu wniosek o zasądzenie kosztów postępowania zainicjowanego skargą o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia zawarty w odpowiedzi na skargę, złożonej po upływie ustawowego terminu (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 4 września 2002 r., I CKN 926/02, MoP 2002, nr 19, s. 868).